

УДК 351.84:314(477)

М. Кравченко

НАПРЯМИ ТА МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНО АКТИВНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Здійснено розгляд соціального захисту економічно активного населення як умови модернізації українського суспільства. Запропоновано пропозиції щодо напрямів і механізмів його вдосконалення. Пріоритетними напрямками підвищення соціального захисту економічно активного населення визначено: реформування системи оплати праці та політики доходів, забезпечення продуктивної зайнятості та розвиток ринку праці, вдосконалення системи загальнообов’язкового державного соціального страхування, покращення безпеки й охорони праці, особливо на виробництві. Зазначено, що реалізація запропонованих напрямів вимагає впровадження ефективних механізмів – організаційно-функціонального, нормативно-правового, фінансово-економічного, інформаційного та кадрового забезпечення.

Ключові слова: система соціального захисту населення, економічно активне населення, напрями і механізми.

В умовах модернізації українського суспільства основним стрижнем державної політики у сфері соціального захисту повинна стати всебічна підтримка економічно активного населення, створення умов для його самореалізації, для збереження та розвитку людського і трудового потенціалу. Це обумовлено тим, що працездатні особи створюють суспільний продукт, який перерозподіляється на соціально незахищені верстви населення, отже, соціальний захист останніх залежить від результатів трудової діяльності працюючих осіб, що вимагає адекватної державної політики та створення гідних умов життєдіяльності для працездатних громадян. Нині основна частина працюючих осіб залишається слабозахищеною категорією населення.

Науковці вважають, що реформування вітчизняної системи соціального захисту полягає у переході від обтяжливої патерналістської моделі до гнучкої системи забезпечення належної якості життя українського суспільства на підґрунті результатів трудових зусиль економічно активного громадянина [1]. Про необхідність перенесення акцентів державної політики у сфері соціального захисту з підтримки мало захищених верств населення на стимулювання ефективної економічної діяльності працездатних громадян наголошується органами державної влади [2]. Отже, шляхи розвитку системи соціального захисту в умовах модернізації держави стосуються передусім працездатних осіб.

Теоретико-методологічні та прикладні питання соціального захисту населення досліджують такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як В. Антропов, Н. Борецька, В. Бульба, Н. Волгін, Т. Ганслі, Є. Гонтмахер, В. Гошовська, І. Гнибіденко, Б. Дікон, Г. Еспін-Андерсен, Т. Заяць, С. Кадомцева, А. Колод, В. Куценко, Х. Ламперт, Е. Лібанова, Б. Надточій, А. Нечай, В. Новіков, О. Новікова, О. Пищуліна, В. Скурагівський, П. Спікер, Д. Ролз, П. Шевчук, В. Яценко та інші. Водночас усвідомлення важливості соціального захисту працездатних осіб у контексті модернізації системи соціального захисту населення не набуло належного розгляду у вітчизняному науковому дискурсі, продовжує

залишатись стереотипність сприйняття соціального захисту тільки для малозабезпечених, соціально вразливих осіб.

Мета статті – розгляд соціального захисту економічно активного населення як умови модернізації українського суспільства та вироблення пропозицій щодо напрямів і механізмів його вдосконалення.

Соціальний захист працездатних осіб неможливий без створення умов, які забезпечують баланс прав, обов'язків та інтересів громадян, тобто коли людина зможе повною мірою реалізувати свої здібності до економічної самостійності, за цього не порушуючи інтереси інших і приймаючи участь у соціальній допомозі тим особам, які її потребують. На нашу думку, пріоритетними напрямами підвищення соціального захисту економічно активного населення є: реформування системи оплати праці та політики доходів, забезпечення продуктивної зайнятості та розвиток ринку праці, вдосконалення системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, покращення безпеки й охорони праці, особливо на виробництві.

Першочерговим завданням у вітчизняній системі соціального захисту населення є реформування оплати праці та перебудова політики доходів, які стримуватимуть подальшу соціальну та економічну поляризацію суспільства, сприятимуть збалансованому перерозподілу суспільних благ та зростанню грошових доходів і платоспроможності населення, оскільки це має прямий зв'язок із збільшенням фінансових надходжень до цільових соціальних фондів та бюджету країни. До важливих заходів зараховуємо:

- виведення заробітної плати з “тіні” та стимулювання зростання легальної заробітної плати з метою наближення її рівня до реальної вартості робочої сили;
- підвищення мінімальної та середньої оплати праці на базі змін розрахунку прожиткового мінімуму та впровадження Єдиної тарифної сітки;
- усунення необгрунтовано високої диференціації заробітної плати як за регіональним розподілом, так і за видами економічної діяльності, що призведе до зменшення поляризації заробітної плати та доходів різних верств населення.

Для досягнення зазначених цілей необхідно застосування відповідних управлінських механізмів. Зміни у застосуванні фінансово-економічного механізму полягають у вдосконаленні політики доходів, спрямованих на розширення спектра джерел формування добробуту громадян (введення прогресивної шкали оподаткування всіх доходів, створення реальних умов для самозайнятості, розвитку бізнесу, володіння власністю, можливостей для заощадження тощо), а також обмеження диференціації за доходами для зменшення рівня майнового розшарування в суспільстві (введення податку на нерухомість, предмети розкоші тощо). Для роботодавців фінансово-економічний механізм полягає у розробленні дієвої мотивації до підвищення та легалізації “тіньової” заробітної плати, зокрема зменшення податкового навантаження на фонд оплати праці та платежів соціального страхування; підвищення частки заробітної плати в структурі собівартості продукції; цільова підготовка кваліфікованої робочої сили, компенсація витрат роботодавцям на підготовку робочої сили, побудова тимчасового житла тощо). Для працюючого населення – перегляд розрахунку прожиткового мінімуму з метою перетворення мінімальної заробітної плати у вагому соціальну гарантію, а також для збільшення частки заробітної плати у структурі доходів тощо.

Реалізація організаційно-функціонального механізму передбачає створення умов для ліквідації робіт низької кваліфікації, сприяння збільшенню кількості високооплачуваних

і безпечних робочих місць, впровадження засобів механізації та автоматизації, розширення зон обслуговування та вдосконалення організації і нормування праці з метою підвищення продуктивності праці.

Важливе місце у соціальному захисті економічно активного населення займає підвищення рівня зайнятості та розвиток ринку праці. Підтримка держави має бути спрямована передусім на сприяння продуктивній зайнятості, посилення конкурентоспроможності трудового потенціалу та зменшення рівня безробіття шляхом покращення взаємодії навчальних закладів із підприємствами з метою поліпшення якості підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Це обумовлює розробку професійної структури підготовки кадрів відповідно до потреб економіки країни та окремо взятих регіонів через організацію скоординованої роботи бізнесу, навчальних закладів, місцевої влади та служб зайнятості, а також створення нових якісних робочих місць із високою заробітною платою та можливістю професійного росту з метою набуття високого рівня професійно-освітньої підготовки працюючих осіб для максимальної реалізації трудового потенціалу та підвищення соціальної безпеки. Актуальними також залишаються такі заходи:

- забезпечення права громадян на працю (захист від свавільних скорочень, дотримання вимог закону про тривалість робочого дня/тижня, використання праці неповнолітніх, подолання дискримінації за віком і нерегламентованих відносин у сфері зайнятості тощо);

- подолання дисбалансу попиту та пропозиції робочої сили на загальнонаціональному та регіональних ринках праці через створення робочих місць відповідно до потреб кожного регіону, а також через чітке визначення загальної, галузевої та регіональної потреби в робочих місцях на поточний період і на перспективу, підвищення територіальної мобільності громадян із метою перерозподілу робочої сили між трудонедостатніми та трудонадлишковими районами, враховуючи демографічні реалії та тенденції;

- адаптація до сучасних умов системи професійного навчання безробітних із метою виявлення резервів продуктивного використання людських ресурсів з урахуванням завдань загальнодержавної та регіональної соціально-економічної політики, а також здійснення професійного навчання, підвищення кваліфікації та перекваліфікації робочої сили на основі регіональних особливостей ринку праці, що знижуватиме мотивацію до зовнішньої трудової міграції;

- підвищення якості професійно-технічної та вищої освіти, привабливості робітничих та інженерних спеціальностей;

- використання дистанційної освіти для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працюючих і безробітних осіб, яку широко застосовують в Європі, США та Канаді;

- запровадження гнучких форм зайнятості з метою вирішення проблем структурного безробіття та оптимізації використання робочої сили, зокрема “проблемної”;

- посилення ролі соціального партнерства у вирішенні проблем у сфері соціально-трудова відносин.

Зазначені заходи актуалізують удосконалення нормативно-правового механізму через розробку та прийняття законопроектів: про підвищення професійно-освітнього потенціалу працівників і про залучення роботодавців до підготовки та перепідготовки

кадрів, до освітніх і наукових процесів, що сприятиме посиленню відповідальності роботодавця за належний рівень кваліфікації та соціальний захист найманої робочої сили; про внесення змін до Закону України “Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю” в частині вдосконалення механізмів надання дотацій або запровадження інших пільгових умов для роботодавців, які забезпечують молодь першим робочим місцем, а також гарантування надання першого робочого місця випускникам навчальних закладів, підготовленим за державним замовленням. Також актуальним є прийняття нової загальнодержавної програми зайнятості населення з пріоритетністю створення нових високотехнологічних і модернізацію існуючих робочих місць, а також з комплексом заходів, спрямованих на активізацію трудової та професійної мобільності, створення умов для самозайнятості, сприяння розвитку громадських робіт тощо.

Підвищення рівня зайнятості та розвитку ринку праці потребує дієвого фінансово-економічного механізму, який має бути спрямований на:

- забезпечення перманентного зростання інвестицій в освіту і науку, оскільки первинні інвестиції в людський капітал є запорукою можливостей ефективних інвестицій у технології та інноваційний розвиток загалом, а також стимулювання роботодавців інвестувати в людський капітал, а саме в створення умов для розвитку трудового потенціалу на основі розкриття інтелектуальних, творчих і підприємницьких здібностей, для безперервного навчання та підвищення кваліфікації працівників не рідше одного разу на п’ять років (обсяги професійного навчання та загальні витрати коштів на такі цілі потрібно визначати у колективних договорах); надання особливої уваги професійному навчанню працівникам із низькою кваліфікацією, літнім працівникам та співробітникам малих і середніх підприємств, які неспроможні витратити достатньо коштів на навчання своїх кадрів;

- звільнення від оподаткування частини прибутку підприємств, спрямованого на створення нових робочих місць;

- скасування на рік сплату ЄСВ із метою стимулювання роботодавців до створення перших робочих місць для молоді;

- впровадження можливостей інвестиційних механізмів для створення сприятливих економічних і податкових умов з метою розвитку підприємств малого та середнього бізнесу.

Здійснення запропонованих заходів потребує також вдосконалення організаційно-функціонального механізму, зокрема:

- формування єдиної цілісної системи неперервної освіти (“освіта протягом життя”) через зміни у професійній підготовці, перепідготовці та перекваліфікації кадрів;

- створення системи державних замовлень на цілеспрямовану підготовку кваліфікованої робочої сили для потреб економіки через систему професійної освіти; за цього необхідно оновити перелік спеціальностей і професій з урахуванням пропозицій роботодавців;

- розробку концепції розвитку загальної середньої освіти та концепції розвитку професійно-технічної освіти відповідно до європейських стандартів освіти та потреб вітчизняного ринку праці, перспективних потреб економіки з урахуванням демографічної ситуації;

- відновлення та підтримку діяльності спеціалізованих навчальних центрів на робочих місцях промислових, сільськогосподарських та інших підприємств для отримання

та підвищення робітничої кваліфікації (зарубіжний досвід засвідчує, що професійне навчання кадрів на виробництві доцільно зарахувати до компетенції підприємств, а не держави [3]);

– впровадження додаткових стимулів до створення робочих місць у депресивних регіонах, зокрема розвиток вахтових методів тимчасового працевлаштування, відновлення мережі робітничих гуртожитків тощо;

– підвищення ефективності працenaглядючих органів за дотриманням трудового законодавства (за своєчасною виплатою та підвищенням заробітної плати, допомоги по безробіттю, інших страхових виплат, за умовами та безпекою праці, особливо на виробництві);

– постійний громадський контроль за виконанням програм розвитку галузей і секторів національної економіки стосовно збереження та розвитку трудового потенціалу, за використанням коштів на виконання цих завдань.

Інформаційний механізм підвищення рівня зайнятості та розвитку ринку праці потребує суттєвого оновлення одночасно у двох напрямках – залучення засобів масової інформації до пропагування престижу професій висококваліфікованого спеціаліста та робітника, а також удосконалення загальнодержавної інформаційної системи ринку праці. Актуальною є організація окремого сайту, на якому доцільно започаткувати всеукраїнський банк даних для проведення активної політики зайнятості, зокрема розміщувати інформацію про потреби у робочій силі за регіонами з урахуванням особливостей демографічного та трудового потенціалу, надавати перелік вакансій із зазначенням умов праці, оприлюднювати реквізити установ, які займаються підвищенням кваліфікації та перекваліфікацією, розповсюджувати інформацію про нормативно-правове забезпечення зайнятості та соціального захисту працездатних осіб; проводити обговорення проблем у сфері зайнятості, узгодження позицій щодо навчальних програм, спеціальностей, професій із реальними потребами в робочій силі з роботодавцями, працівниками, представниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування, профспілками та іншими громадськими об'єднаннями; висвітлювати основні тенденції ринків праці інших країн тощо. Співорганізаторами повинні бути Мінсоцполітики разом із Державною службою зайнятості та МОН України.

Важливим напрямом підвищення соціального захисту працездатного населення має бути розвиток системи загальнообов'язкового державного соціального страхування з урахуванням зарубіжного досвіду. Сучасний стан системи соціального страхування свідчить про недостатнє забезпечення рівня соціального захисту застрахованих осіб. Основними причинами залишаються відсутність переходу цієї системи з компонента податкової, розподільчої системи, яка виконує невластиві їй функції надання соціальної допомоги, у надійний засіб мікро- та макроекономічного та соціального регулювання, низька соціальна відповідальність роботодавців і застрахованих осіб щодо сплати страхових внесків, а також недостатня ефективність послуг, які надаються за рахунок коштів страхових фондів, що не дозволяє суттєво впливати на покращення соціального захисту працівників.

Перспективи розвитку вітчизняної системи державного соціального страхування враховують: підвищення соціальної відповідальності як найманих працівників, так і роботодавців за несвоєчасну сплату або ухиляння від сплати страхових внесків; забезпечення публічності використання страхових коштів, які мають витратитися лише на потреби застрахованих осіб; гарантування прозорості механізму визначення розміру

виплати та упорядкування виплат застрахованим, залежно від участі у страховій системі; поєднання інтересів застрахованих осіб і роботодавців на засадах справедливого розподілу фінансового тягаря між ними; захист страхової системи від політичних втручань, які не мають економічного обґрунтування.

Посилення нормативно-правового механізму сприятиме соціальному захисту найманих осіб через підвищення адміністративної та фінансової відповідальності за несвоєчасну сплату або ухилення від сплати внесків роботодавцями та особами, які обрали особливий спосіб оподаткування, а також через прийняття закону про загальнообов'язкове державне медичне страхування та закону про обов'язкову накопичувальну пенсійну систему, які б забезпечували належну охорону здоров'я та справедливий соціальний захист пенсіонерів відповідно до їх трудового внеску.

Для підвищення рівня соціального захисту економічно активного населення необхідно здійснити заходи фінансово-економічного механізму системи соціального страхування, зокрема: забезпечити цільове використання страхових коштів із метою запобігання фінансуванню видатків нестрахового спрямування, що дасть змогу підвищити розмір страхових виплат і покращити надання відповідних послуг; більш ефективно використовувати кошти страхових фондів для оздоровлення працівників і членів їх сімей у санаторно-курортних закладах; застосовувати заходи щодо легалізації заробітної плати, що дозволить розширити участь зайнятого населення в соціальному страхуванні, підвищити загальний рівень сплати страхових внесків, і, відповідно, призведе до збільшення виплат за соціальними ризиками по видам соціального страхування.

Зміни в організаційно-функціональному механізмі передбачають заходи щодо гарантування прозорості визначення розміру страхової виплати та упорядкування виплат застрахованим особам залежно від участі у страховій системі; створення системи інформування про страховий стаж і суми доходів, облікованих у системі персоналізованого обліку тощо.

Покращення безпеки й охорони праці суттєво впливає на посилення соціального захисту економічно активного населення. Як відомо, в Україні найвищий в Європі показник виробничого травматизму, тому необхідно створити ефективні механізми зацікавленості роботодавця в організації таких умов праці, які сприятимуть збереженню здоров'я працюючих. Роботодавці мають усвідомити, що вигідніше вкладати кошти у створення безпечних умов праці, аніж потім нести матеріальні затрати у формі штрафів, допомоги сім'ям потерпілих, відновлення зруйнованих після аварій приміщень і шахт, ремонту пошкодженої техніки та обладнання тощо.

На нашу думку, дієвим фінансово-економічним механізмом реалізації зазначеного є посилення відповідальності роботодавців і відповідних спеціалістів за незадовільний рівень охорони праці на підприємствах і підвищений ризик для життя та здоров'я людей шляхом збільшення в декілька разів штрафних санкцій, через зобов'язання роботодавця компенсувати державні видатки, які витрачаються на ліквідацію аварій чи катастроф, через зобов'язання роботодавця, а не страхового фонду, відшкодувати моральну шкоду у разі доведення їхньої вини у нещасному випадку працівника. До речі, це – європейська практика.

Заслугує уваги досвід промислово розвинутих країн щодо запровадження солідарної відповідальності страхового фонду та роботодавця шляхом введення податку на травми. Цей фінансово-економічний механізм дозволить використовувати кошти для підвищення виплат працівникам, які отримали травму, а також для стимулювання

підприємств до мінімізації професійних ризиків і мотивації працівників виконувати правила безпеки праці й уникати травм. Дієвим заходом вбачається призупинення дії ліцензій на будівництво чи вилучення дозволів на роботу з підвищеною небезпекою для тих роботодавців, які не гарантують безпеку та охорону праці.

Принципово важливим є вдосконалення нормативно-правового механізму. Актуальним залишається приведення питань оплати та охорони праці, режиму роботи і відпочинку до сучасних норм Міжнародної організації праці (МОП) через внесення змін в існуючі та прийняття нових законодавчих актів у зазначеній сфері, зокрема й у зв'язку з адаптацією національного законодавства в галузі охорони праці до законодавства ЄС. Зокрема, у чинному законодавстві доцільно ввести норму, яка визначає, що розмір будь-якої періодичної виплати не може бути менший за встановлений прожитковий мінімум (Конвенція МОП № 121), що суттєво збільшить розміри страхових виплат працівникам, підвищить їх соціальний захист. Також потрібно на законодавчому рівні затвердити порядок аудиторських перевірок у сфері промислової безпеки та охорони праці, що сприятиме покращенню загального рівня безпеки вітчизняного виробництва.

Сучасний стан безпеки та охорони праці передбачає зміни в організаційно-функціональному механізмі: впровадження новітніх прогресивних технологій з метою скорочення кількості робочих місць із наявністю шкідливого впливу на організм людини факторів виробничого середовища, а також інвестування та підтримка на державному рівні запровадження екологічно чистих технологій із безпечними для організму працівника умовами праці; проведення атестації робочих місць із метою виявлення та усунення дії негативних чинників на здоров'я працівників; впровадження міжнародних стандартів управління охороною праці на виробництві та контроль за їх забезпеченням; створення єдиного реєстру професійних захворювань, який стане основою для створення системи оцінки та ефективного управління професійним ризиком.

На нашу думку, більшість здійснюваних заходів щодо покращення безпеки та охорони праці не реалізуються в повному обсязі через відсутність належного інформування всіх суб'єктів цього процесу. Серед заходів інформаційного механізму доцільно виокремити необхідність запровадження загальнодержавної системи навчання з питань охорони праці, здорових і безпечних умов виробництва для керівників і працівників підприємств, установ і закладів середнього та малого бізнесу, що дозволить підвищити безпеку праці та запобігти скороченню кількості страхових експертів із охорони праці. До основних заходів інформаційного механізму також потрібно зарахувати: створення загальнодержавної інформаційної системи з безпеки та охорони праці; моніторинг стану професійних захворювань і травматизму; доведення нормативних документів із безпеки та охорони праці до працюючих осіб із метою усвідомлення власної відповідальності за виробничий травматизм; посилення державної уваги до відзначення Всесвітнього дня охорони праці (28 квітня).

Висновки

У дослідженні запропоновано напрями та механізми соціального захисту економічно активного населення, які обумовлені існуючими проблемами та пріоритетами розвитку українського суспільства. Державна політика соціального захисту економічно активного населення повинна бути орієнтованою на утвердження необхідної мотивації до легальної зайнятості та продуктивної праці, запобігання масовому

безробіттю, подолання пасивності щодо захисту своїх соціально-економічних і трудових прав, здійснення ефективних заходів підвищення оплати праці та трансформації механізмів перерозподілу доходів населення; вдосконалення системи соціального страхування; підвищення уваги до безпеки й охорони праці. Реалізація запропонованих напрямів вимагає впровадження ефективних механізмів – нормативно-правового, організаційно-функціонального, фінансово-економічного, інформаційного та кадрового забезпечення.

Ефективне реформування оплати праці забезпечить істотне підвищення рівня життя всіх верств населення та збільшення індивідуальних накопичень і споживання, сприятиме виявленню резервів продуктивного використання людських ресурсів із урахуванням завдань загальнодержавної та регіональної соціально-економічної політики, мінімізує негативний вплив міграційних процесів на стан регіональних ринків праці. Підвищення заробітної плати є чинником подолання бідності працюючих осіб і їх сімей та способом посилення ролі системи загальнообов'язкового соціального страхування. Створення умов для досягнення високого рівня добробуту громадян у активний період життя дасть їм змогу заробити пенсію залежно від трудової діяльності і страхового внеску, позитивно позначиться на пенсійному забезпеченні нинішніх пенсіонерів та на рівні соціальної допомоги малозахисених осіб. Запровадження адекватної політики формування доходів сприятиме зростанню економічної та соціальної безпеки працездатних осіб на основі власної ініціативи та створення рівних можливостей в економічній сфері. Продуктивна зайнятість і сучасна система підготовки та перепідготовки працівників дозволить створити умови для соціальної мобільності громадян, для свободи соціальної поведінки, активності та підвищення соціального статусу, забезпечить раціональне використання трудового потенціалу. Високооплачувана та захищена на робочому місці працездатна особа забезпечить належну якість продукції та конкурентну продуктивність праці, а також стимулюватиме вітчизняного виробника до збільшення обсягів виробництва та створення нових робочих місць, що призведе до зростання ВВП.

На нашу думку, запропоновані заходи та механізми дадуть змогу забезпечувати розширене відтворення робочої сили та значно підвищувати купівельну спроможність населення, впливатимуть на збільшення надходжень до державного та місцевих бюджетів і відрахувань до соціальних страхових фондів, на зменшення трудової міграції та еміграції висококваліфікованих спеціалістів, на зниження безробіття тощо.

Перспективи подальших розвідок у запропонованому напрямі потребують розробки критеріїв щодо формування системи моніторингу заходів соціального захисту економічно активного населення на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Література

1. Економіка України на шляху від депресії до зростання: джерела, важелі, інструменти [Текст] / [Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська та ін.]. — К. : НІСД, 2010. — 96 с.
2. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=245024482&cat_id=244276429.
3. Куценко В. І. Соціальний вектор економічного розвитку [Текст] : монографія / Куценко В. І. ; НАН України ; Рада по вивч. продукт. сил України. — К. : Наукова думка, 2010. — 736 с.

M. Kravchenko

**THE WAYS AND MECHANISMS OF THE SOCIAL PROTECTION
OF ECONOMICALLY ACTIVE POPULATION OF UKRAINE**

The review of the social protection of the economically active population as the condition of modernization of Ukrainian society has been made. The proposals for the directions and mechanisms for its improvement are suggested. The priority ways of the increasing of social protection of the economically active population are: the reformation of the remuneration system and incomes policy, the ensuring of the productive employment and the labor market development, the improving of the system of compulsory state social insurance, the improving of the security and safety, particularly at the workplace. The realization of the proposed directions requires the implementation of effective mechanisms, which are: organizational and functional, legal, financial and economic, informational, and staffing.

Key words: system of social protection, economically active population, ways and mechanisms.